

Asia: VN/12962/2022

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi sosiaali- ja terveysalan yhdistysten ja säätiöiden rahoituksesta

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 1 §:ään
(Soveltamisala)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 2 §:ään
(Valtionavustuksen saaja)

Kommenttinne

Lakiehdotuksen 2 §:n mukaisesti avustusta voitaisiin myöntää ”oikeuskelpoisille yleishyödyllisille yhdistyksille ja säätiöille”. Perusteluissa täsmennetään, että ollakseen avustuskelpoinen, yhdistyksen ja säätiön tulisi olla rekisteröity.

Esityksessä ei perustella riittävän vakuuttavalla tavalla, miksi yleishyödyllisistä yhteisöistä vain yhdistykset ja säätiöt voisivat olla jatkossa valtionavustuksen saajia. Perustelujen mukaan ”[k]äytännössä kaikki nykyiset avustuksensaajat ovat tällä hetkellä joko yhdistyksiä tai säätiöitä, joten käytännössä tämä muotoilu vain osaltaan selkeyttäisi vallitsevaa oikeustilaa” (s. 25). Se, että avustusta saaneet yhteisöt ovat olleet käytännössä joko yhdistyksiä tai säätiöitä, ei tarkoita, että oikeustila olisi ollut millään tavalla epäselvä ja tarvinnut selkeyttämistä. Perusteluissa ei yksilöidä ongelmaa, joka nykyisestä, laajasti erilaiset yhteisöt kattavasta määritelmästä olisi seurannut avustuksen hakijalle, sen myöntäjälle, laillisuusvalvojalle tai lainkäyttäjälle.

Onko valmistelussa huomioitu mahdollinen tuleva yhdistyslain uudistus, jossa yhdistysten rinnalle on tarkoitus säätää vaihtoehtoinen yhdistymisen tapa, hallinnollisesti kevyemmät toimintaryhmät? Onko sääntelyyn tarkoituksenmukaista sisällyttää myös toimintaryhmille mahdollisuus hakea valtionavustusta tai voivatko avustusta saavat, valtakunnalliset yhdistykset delegoida myönnettyä

avustusta eteenpäin sellaiseen paikallistoimintaan, jota järjestää mahdollisesti tulevaisuudessa paikallinen toimintaryhmä? Alustavasti toimintaryhmille on suunniteltu mahdollisuutta pitää yhdenkertaista kirjanpitoa.

Yleishyödyllisyyden määritelmän osalta perusteluissa viitataan tuloverolain (1535/1992) 22.1 §:n määritelmään mutta todetaan, että vaikka määritelmä on hyvä lähtökohta, se ei ole kaikilta osin käyttökelpoinen. Tuloverolaissa säädetään laajemmin yleishyödyllisistä yhteisöistä, eikä yhteisön käsitteellä tarkoiteta tuloverolain 3 §:ssä vain yhdistyksiä ja säätiöitä: yleishyödyllinen yhteisö voi olla tuloverolain määritelmän mukaisesti myös esimerkiksi osakeyhtiö tai osuuskunta.

Vaikka lainsäädännössä sama käsite voi saada eri sääntelykokonaisuuksissa toisistaan eriäviä merkityksiä, nyt käsillä olevassa lakiehdotuksessa voisi olla informatiivista ja tarkoituksenmukaista säätää myös lain tasolla 2 §:n yleishyödyllisyyden määritelmän suhteesta tuloverolain 22.1 §:n yleishyödyllisyyden määritelmään ja todeta, missä määrin yleishyödyllisyyden käsite on tai ei ole riippuvainen verottajan tulkinnasta yhteisön yleishyödyllisyydestä.

Vaikka katsomme, että avustuksia tulisi voida myöntää laajemmin erilaisille yhteisöille, on syytä huomauttaa, että mikäli avustuskelpoisuus päätetään rajata esityksessä esitetyllä tavalla vain yhdistyksiin ja säätiöihin, valtionapuviranomaista koskevaan lakiehdotuksen 6 §:ään on silti jäänyt voimassa olevan arpajaislain 20 §:ää vastaava muotoilu: pykälässä säädettäisiin siitä, että sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) voi siirtää avustuksen toiselle yleishyödylliselle oikeuskelpoiselle yhteisölle tai säätiölle.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 3 §:ään (Avustettava toiminta)

Kommenttinne

Lakiehdotuksen 3 §:n mukaan valtionavustusta ”voidaan myöntää sosiaali- ja terveysalan toimintaan sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen” [kursiivi MTKL]. Myöhemmin lakiehdotuksen 5.2 §:ssa säädetään, että ”[v]altionavustusten myöntämisestä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen sekä avustusten takaisinperinnästä päättää sosiaali- ja terveysministeriö” [kursiivi MTKL]. Näissä kahdessa säännöksessä tarkoitettaneen samaa avustuskelpoista toimintaa, jolloin molemmissa säännöksissä olisi perusteltua käyttää samaa termiä, varsinkin, kun hallituksen esityksen perusteluissa sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen ja hyvinvoinnin edistämisen on katsottu tarkoittavan eri asioita (s. 24).

Esityksen mukaan valtionavustusta ei olisi mahdollista käyttää kuntien lakisääteisiin tehtäviin (pl. mm. kokeilu- ja kehittämistyö) tai hyvinvointialueille kuuluvien tehtävien rahoittamiseen. On hyvä, että perusteluissa on kuitenkin todettu, että rajapintojen osalta valtionapuviranomainen käyttää tarkoituksenmukaisuusharkintaa.

Perusteluissa olisi ollut mahdollista käsitellä asiaa myös kuntoutuksen, erityisesti Kansaneläkelaitoksen järjestämän tai korvaaman kuntoutuksen, näkökulmasta. Esimerkiksi järjestöjen ryhmätoiminta muistuttaa usein tavoitteiltaan ja menetelmiltään Kansaneläkelaitoksen järjestämiä tai korvaamia kuntoutuksia, vaikka järjestöjen tuottamana siitä käytetäänkin selkeyden vuoksi toista nimitystä, kuten sopeutumisvalmennus – jota myös Kansaneläkelaitos on alkanut sittemmin järjestää tai korvata ja tästä syystä myös järjestöjen mahdollisuudet saada rahoitusta sopeutumisvalmennuksen tuottamiseen kapenevat.

Mikäli asiaan ei saada riittävää liikkumavaraa säännösten osalta, jatkossa olisi syytä kehittää STM:n, STEA:n, Kansaneläkelaitoksen ja järjestöjen vuoropuhelua ja turvata STEA:n mahdollisuudet tapauskohtaiseen ja tarkoituksenmukaiseen harkintaan, jotta laajasti ymmärrettyyn sote-palvelujen ja hyvinvoinnin edistämisen kokonaisuuteen ei synny tarpeettomia ja hoito- ja hoivatieteellisesti perusteettomia katveita siksi, että STEA ei katso voivansa tukea Kansaneläkelaitoksen kuntoutuksia liian likelle asemoituvaa järjestöjen toimintaa, jota myöskään Kansaneläkelaitoksella ei kuitenkaan ole resursseja järjestää tai jonka tarjoamisesta joustavammin ja Kansaneläkelaitoksen kriteerejä matalammalla kynnyksellä voidaan ajatella olevan kansanterveydellistä hyötyä.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 4 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus)

Kommenttinne

Kannatamme Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen (STEA) aseman säilyttämistä mahdollisimman samansisältöisenä myös jatkossa. STEA on asiantuntijaorganisaatio, jolla on kyky ja mahdollisuus ohjata avustusta saavien järjestöjen toimintaa hyvinkin yksityiskohtaisella ja järjestöjen toimintaedellytyksiä turvaavalla tavalla.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 5 §:ään (Valtionapuviranomainen)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 6 §:ään (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustussasioiden neuvottelukunta)

Kommenttinne

Neuvottelukunnan kokoonpanoon tulisi kuulua kattava ja edustava määrä suurimpien avustusta saajien järjestöjen edustajia, mahdollisesti jäsenyyttä myös kesken kauden kierrättäen. Lisäksi pienemmillä avustustensaajilla tulisi olla mahdollisuus saada niiden käsiteltäväksi toivomia asioita, kuten lausumia, ponsia ja muita kehittämissuhteita parlamentaarisen neuvottelukunnan käsittelyyn.

Esityksen vaikutustenarvioinnissa olisi ollut syytä pohtia neuvottelukunnan roolin muodostumista käytännössä ja neuvottelukunnan työn vaikutuksia - missä määrin neuvottelukunta pystyy aidosti suoriutumaan niistä vaativista kehittämis- ja arviointitehtävistä, joita sille esitetään?

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 7 §:ään
(Valtionavustuksen määrä)

Kommenttinne

Perusteluissa mainittu lähtökohta perustoimintojen rahoittamisen ensisijaisuudesta on kannatettava ja avustusta saavien yhteisöjen näkökulmasta jatkuvuutta, ennakoitavuutta ja vakautta luova.

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 8 §:ään
(Valtionavustuslain soveltaminen)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa kommenttinne liittyen lakiluonnoksen 9 §:ään
(Voimaantulo)

Kommenttinne

-

Tähän voitte kirjoittaa mahdollisia muita huomioita ja kommentteja

Kommenttinne

-

Korhonen Oskari
Mielenterveyden keskusliitto ry - Oskari Korhonen, lakimies; Janne Jalava,
kehitysjohtaja